

“Nu er det FE, der er brændemærket som en lækagetjeneste” – bog af tidligere efterretningschef tilbyder vigtig viden

Udsnit af forsiden på Jacob Kaarsbos nye bog, *I statens hemmelige tjeneste*.

Ole Damkjær Nielsen 22.10.2022

FORSVARETS EFTERRETNINGSTJENESTE // BOGANMELDELSE – Den tidligere analytiker og chef i Forsvarets Efterretningstjeneste, Jacob Kaarsbo, går – af gode grunde – på line i bogen om sine 15 år i statens hemmelige tjeneste. Men når han kan, lægger han ikke fingrene imellem – eksempelvis med afsløringen af, at tjenesten har nedtonet terrortruslen af politiske hensyn.

I statens hemmelige tjeneste. Mine 15 år i FE

Forfatter: Jacob Kaarsbo i samarbejde med Steffen Nyboe McGhie

Forlaget Momena. Udkom d. 13. oktober 2022

Betrakter man bogen *I statens hemmelige tjeneste. Mine 15 år i FE* som en flerretters menu, skal man igennem adskillige velsmagende og interessante forretter, inden man for alvor får en række unikke og nærende smagsoplevelser. E

n af dem dukker op på side 246 i den knap 300 sider lange bog, som den tidligere analytiker og chef i Forsvarets Efterretningstjeneste (FE), Jacob Kaarsbo, har skrevet i samarbejde med journalisten Steffen Nyboe McGhie.

En travl dag som mange andre, efter at Jacobs Kaarsbo er blevet forfremmet til souschef i FE's afdeling for kontraterror, får han en foruroligende besked fra en

af sine analytikere: ”De har fanget Koala” – en af de kilder, som på FE’s opdrag har infiltreret en terrorgruppe.

Denne pointe fra en mand, der som kun få personer i Danmark har været sikkerhedsgodkendt på det højeste niveau – ”yderst hemmelig” – gør hans bog til et vigtigt værk om efterretningsarbejdet i den udenrigske del af Danmarks hemmelige tjeneste

”Hvis de finder ud af bare en brøkdel af, hvad han har gjort for os, er det mere end sandsynligt, at han – og hans familie – bliver halshugget,” fortæller Jacob Kaarsbo.

Om Koala klarer skærene, om han ender med samme skæbne som dansk-syriske Ahmed Samsam, der ifølge flere mediers afdækning arbejdede for Politiets Efterretningstjeneste og siden FE og nu er ladt i stikken, skal ikke afsløres i denne anmeldelse. Til gengæld kan det oplyses, at ”Koala” af hensyn til kildens sikkerhed og operative forhold er et opdigtet kodenavn, som det forklares i bogens fyldige noteapparat.

På samme vis afslører den tidligere FE-chef heller ikke navnet på den terrorgruppe, som tjenesten har infiltreret, og det er blot et af mange eksempler på Jacob Kaarsbos linedans:

Han skal ikke risikere en sigtelse for at lække statshemmeligheder, som det er sket for FE’s øverste chef, Lars Findsen, som var Kaarsbos overordnede i godt to år. Mere præcist fra 2015, hvor Findsen overtog ledelsen af FE efter Thomas Ahrenkiel, til 2017.

Her valgte Jacob Kaarsbo at forlade Forsvarets Efterretningstjeneste i frustration: ”Jeg må bare sande, at der foregår for mange ting på det ledelsesmæssige plan, som jeg ikke længere kan se mig selv i,” som han udtrykker det i bogen.

Politisk bestemte risikovurderinger

Blandet med mange kærlighedserklæringer og ros til kolleger i tjenesten i konkrete sager, hvor FE viser sit værd, blottlægges mange af disse frustrationer hen over de 300 sider, og på den måde får offentligheden et tiltrængt og påskønnet kig ind i maskinrummet i Danmarks hemmelige tjeneste.

Eksempelvis er det interessant, men også skræmmende at læse, hvordan FE i sine – offentlige – risikovurderinger nedtoner terrortruslen af politiske grunde.

Det oplevede Jacob Kaarsbo selv første gang i 2011, hvor FE-chefen hed Thomas Ahrenkiel – tjenestens første ikke-militære chef. Han modsætter sig, at FE skriver, at terrortruslen vil stige, og argumenterer med, at Osama bin Laden jo få måneder forinden er blevet dræbt af amerikanske elitesoldater og at skiftende regeringer jo har investeret massivt i terrorbekæmpelse.

Resultatet er, at Kaarsbo og hans kolleger stik mod deres faglige overbevisning nedtoner trusselsniveauet i deres rapport. ”Jeg har aldrig før oplevet den slags spørgsmål fra en chef i FE,” konstaterer Jacob Kaarsbo

Er vi ikke ”alt for dystre” i vores vurdering af terrortruslen, spørger Thomas Ahrenkiel sine medarbejdere, og resultatet er, at Kaarsbo og hans kolleger stik mod deres faglige overbevisning nedtoner trusselsniveauet i deres rapport.

”Jeg har aldrig før oplevet den slags spørgsmål fra en chef i FE,” konstaterer Jacob Kaarsbo, der med 15 år i branchen for skæg og blå briller ved, hvad han taler om.

Jacob Kaarsbo forlod Forsvarets Efterretningstjeneste i 2017 og arbejder nu som senioranalytiker i Tænketanken EUROPA. Foto: Tænketanken EUROPA

Han var således også i FE, da tjenesten i 2007 offentligt skrev, at Irak efter koalitionen – og altså også Danmarks – invasion var ramt af en regulær borgerkrig.

”Det skabte en masse uro, at FE brugte det ord, fordi det lå langt fra den politiske retorik, som Anders Fogh Rasmussen regeringen havde anlagt.”

”Men vurderingen var korrekt, og kontreadmiral Jørn Olesen (daværende FE-chef, red.) stod fast på FE’s vurdering, selvom den ikke passede regeringen, og bølgerne helt sikkert er gået højt omkring den tidligere ubådschef,” noterer den ifølge egne optegnelser adskillige steder i bogen tidligere stærkt dedikerede FE-medarbejder, der i dag er senioranalytiker i Tænketanken EUROPA.

De strandede børn i Syrien

Da **sagen om de 19 danske børn** af udrejste kvinder til Islamisk Stat i Syrien tager fart i løbet af 2020 og 2021, får FE en slags genoprejsning efter de politisk påvirkede trusselsvurderinger af terrortruslen i årene efter 2011.

De 19 børn og deres mødre er strandede blandt tilfangetagne jihadister i fangelejrene al-Hol og al-Roj i det nordøstlige Syrien, og det udvikler sig til ”en alvorlig problemsag for den socialdemokratiske regering under Mette Frederiksen”.

Og det skyldes blandt andet, at FE – men også PET – offentligt melder ud, at børnene risikerer at blive radikaliseret og potentielt vokse op og udgøre en terrortrussel, hvis de bliver overladt til deres egen skæbne i lejrene.

”En uvelkommen vurdering for regeringen, som har profileret sig på en stram udlændingepolitik, og som modsætter sig at hente de nødstedte børn hjem til Danmark,” konstaterer Jacob Kaarsbo blandt flere eksempler på, at Danmarks efterretningstjenester pinedød skal fremstille truslerne, som de er – og ikke som det er hensigtsmæssigt for det politiske flertal.

Der havde slet ikke været nogen skandalesag, hvis ikke regeringen havde handlet overilet og hjemsendt FE's ledelse

Og denne pointe fra en mand, der som kun få personer i Danmark har været sikkerhedsgodkendt på det højeste niveau – ”yderst hemmelig” – gør hans bog til et vigtigt værk om efterretningsarbejdet i den udenrigske del af Danmarks hemmelige tjeneste.

Lægger man dertil hans beskrivelse af magtkampe og inert i FE, hans genbesøg med nogle af de seneste års store terroranslag og piraternes gidseltagning af danske søfolk og en dansk familie, leverer Jacob Kaarsbo et vellykket vidnesbyrd trods stilistiske skrammer med for mange gentagelser.

Jacob Kaarsbos bog er et vigtigt værk om FE's maskinrum og efterretningsarbejdet bag fjendens linjer, skriver anmelder Ole Damkjær Nielsen.

Brændemærket som en lækagetjeneste

I statens hemmelige tjeneste. Mine 15 år i FE udkommer næsten simultant med to andre bøger om Forsvarets Efterretningstjeneste: *Spionchefen – erindringer fra celle 18* af Lars Findsen i samarbejde med Mette Mayli Albæk og *Spion blandt venner. Statshemmeligheden, der ændrede Danmark* af Hans Davidsen-Nielsen.

Begge disse bøger tager udgangspunkt i den verserende FE-sag, som den tidligere centralt placerede FE-medarbejder også giver sit ufiltrerede syn på i bogens sidste kapitel.

I kapitlet, der giver læseren et nyttigt overblik over den spegede sag, konkluderer han kritisk, at Mette Frederiksens regering har smidt ”en håndgranat ind i landets udenrigsefterretningstjeneste.”

”Der havde slet ikke været nogen skandalesag, hvis ikke regeringen havde handlet overilet og hjemsendt FE’s ledelse,” konstaterer Jacob Kaarsbo, der også argumenterer for, at ”FE har tabt anseelse blandt samarbejdspartnere i udlandet i et omfang, der ikke kan overdrives.”

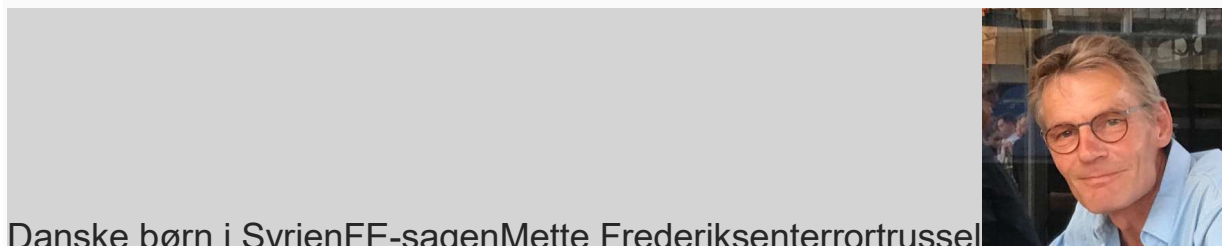
Dermed er Danmark blevet mindre sikkert

Det var det, der skete for en i bogen unavngiven efterretningstjeneste, som FE samarbejder med i udlandet. Denne tjeneste oplevede nogle år efter årtusindskiftet et antal lækager, hvilket betød, at den pågældende tjeneste blev holdt ud i strakt arm i årevis af andre efterretningstjenester.

Halvandet årti senere delte FE stadig ikke oplysninger om kilder eller operative forhold med dem.

”Nu er det FE, der er brændemærket som en lækagetjeneste,” skriver Jacob Kaarsbo, der sætter sidste punktum efter en kort, men dystre påstand:

”Dermed er Danmark blevet mindre sikkert.”

Danske børn i SyrienFE-sagenMette Frederiksenterrortrussel

Ole Damkjær Nielsen

Ole Damkjær er presseansvarlig i Mellemfolkeligt Samvirke og var udenrigsjournalist fra 1996-2018 på Berlingske med fokus på Stormellemøsten og Afrika.